

Didžiausios Europoje lituanistinės mokyklos vadovas: Reikėjo įrodyti, kad mokome kalbos, o ne tik šokam ir dainuojam

„4 vėjai“ - pirmoji lituanistinė mokykla Airijoje, 2024 m. rudenį paminėjusi 20 metų veiklos sukaktį. Jos įkūrėjų entuziazmas suburti vaikus ir padėti šeimoms išlaikyti lietuvių kalbą ir kultūrą emigracijoje bei ambicijos augo kartu su mokykla. Atkaklios pastangos stiprino ne tik mokyklą, bet ir reikšmingai prisidėjo lituanistinio švietimo sistemos formavimo. Už jaunųjų talentų ugdymą ir lietuvių švietimo inovacijas pernai mokykla ir jos lyderiai Arūnas ir Aušra Teišerskiai pelnė Globalios Lietuvos apdovanojimą.

Justina Mikeliūnaitė | Žurnalas „Pasaulio lietuvis“

Airijoje įsikūrusios lituanistinės mokyklos „4 vėjai“ vadovas Arūnas Teišerskis prisimena, kad prieš du dešimtmečius kurdami mokyklą su bendraminčiais turėjo daug entuziazmo ir labai mažai supratimo, kaip gi tą mokyklą kurti. Bet po kiek laiko pajutusi nuoseklus, profesionalaus lituanistinio ugdymo poreikį, mokyklos vadovybė reformavo ne tik mokyklą, bet ir ėmėsi iniciatyvos siekdama formuoti lituanistinio švietimo sistemą bei keisti visuomenės ir valstybės požiūrį į lituanistines mokyklas.

Nors ne kartą teko įrodinėti, kad lituanistinėse mokyklose vaikai ne tik šoka ir dainuoja, bet ir rimtai mokosi, nors siekiant pokyčių vis buvo kartojamas klausimas „O kam gi jums to reikia?“, lituanistinio švietimo lyderiai kantriai į jį

atsakinėjo, kol apie lituanistines mokyklas pradėta kalbėti vis garsiau, o jų įdirbis gerokai palengvino sąlygas kurtis ir veikti naujoms mokykloms.

Apie nueitą 20 metų veiklos kelią, Lituanistinio švietimo integruotą programą, kvalifikacines studijas mokytojams, standartizuotus kalbos testus ir kitas švietimo inovacijas kalbamės su du dešimtmečius lituanistinio švietimo srityje veikiančios mokyklos „4 vėjai“ vadovu **Arūnu Teišerskiu**.

„4 vėjai“ - pirmoji lituanistinė mokykla Airijoje ir didžiausia fizinė mokykla Europoje. Joje šiuo metu mokosi 251 mokinys. O kokią viziją turėjote įkurdami mokyklą 2004-aisiais? Ar bent įsivaizdavote, kad švęsite 20 metų veiklos jubiliejų?

Pradžioje buvo daug entuziazmo ir mažai nuovokos, ką mes čia darome. Neturėjome net bendruomenės. Mokykla veiklą pradėjo 2004 m. rugsėjį, o lietuvių bendruomenę Airijoje įregistravome 2005 m. sausį.

Mokyklą kūrėme keturiese, visi tai darėme pirmą kartą. Mokyklos įkūrimą iniciavo Linas Jakučionis, tapęs pirmuoju mokyklos direktoriumi, o vėliau ir pirmuoju lietuvių bendruomenės pirmininku, ir mokytoja lituanistė Jurgita Vidugirienė, vėliau perėmusi direktorės pareigas. Paskui prie komandos prisijungiau aš ir Lina Zapivalova. Aš kurį laiką buvau dirbęs mokykloje chemijos mokytoju, bet daugiausia dėščiau studentams universitete. Kiti du bendraminčiai pedagoginės patirties ir žinių tuo metu visiškai neturėjo. L. Jakučionis šiuo metu gyvena Naujojoje Zelandijoje, J. Vidugirienė Vilniuje. Bendraįkūrėjai šiuo metu mokyklos veikloje nebedalyvauja.

Jautėm euforiją, kad darom kai ką naujo, nebandyto. Juokavom, kad jei jau pradėjom, tai svarbu išsikelti didelį tikslą, kurio ilgai siektume. Mūsų tikslas buvo tapti pačia geriausia mokykla. Nesitikėjome, kad jo siekti pavyks taip efektyviai, ypač turint omenyje, kad prieš 20 metų lituanistinis švietimas neturėjo jokio ryšio su Lietuvos švietimo sistema. Tik moralinį, asmenišką, kai išvykę mokytojai bendraudavo su Lietuvoje likusiais kolegomis.

Mūsų idėją labai rėmė tuometinė reikalų patikėtinė Airijoje (oficialios ambasados dar nebuvo) Izolda Bričkovskienė. Ji suteikė atstovybės patalpas užsiėmimams šeštadieniais. Jau pirmojo susitikimo, į kurį susirinko daugiau nei 30 mokinių, metu žinojome, kad mums reikės daugiau mokytojų. Tad iš karto paprašėme tėvų pagalbos vesti užsiėmimus. Užsirašė keletas norinčių.

Tuo metu nebuvo net minčių apie nuoseklų lietuvių kalbos mokymą, ugdymo programas. Kiekvienai pamokai ruošdavome tai, ką sugalvodavome, kas mums atrodė įdomu. Turėjome tik vieną mokytoją lituanistę. Su mažaisiais daug žaidėm, vyresniems pasakodavome apie istoriją, geografiją – svarbu, kad lietuviškai. Kaip užimti mokinius 2-3 valandas kiekvieną šeštadienį, kiekvienas mokytojas turėdavo sugalvoti pats.

Lietuva buvo tik įstojusi į Europos Sąjungą, tad dauguma mokinių buvo ką tik atvažiavę į Airiją. Ir svarbiau už ugdymą buvo lietuviška draugystė, galimybė vaikams sutikti lietuvių bendraamžių.

Lituanistinės mokyklos „4 vėjai“ vadovas Arūnas Teišerskis. Asmeninio archyvo nuotr.

Minėjote, kad mokytojų trūkumą pajutot dar prieš pirmąją pamoką. Kaip sekėsi auginti ne tik mokinių skaičių, bet ir stiprią mokytojų komandą? Kokie svarbiausi profesiniai ir asmeniniai, vertybiniai kriterijai, pagal

kuriuos atsirenkate žmones dirbti mokykloje?

Nors mūsų mokykla išties didelė, augome ir ekonominės krizės metais, o prieš pandemiją mokykla turėjo tris skyrius, kuriuose mokėsi net 450 vaikų, kolektyvo mobilumas buvo ir išlieka nemažas. Per visus veiklos metus mokykloje yra dirbę apie 300 žmonių.

Šiuo metu mokykloje dirba apie 50 žmonių. Daugiau nei 40 iš jų – mokytojai ir mokytojų padėjėjai, likusi dalis – administracija. Tačiau visiems jiems tai papildoma veikla, negalime pasiūlyti etatų, formalaus įdarbinimo. Mokytojai gauna atlygį, tačiau jie dirba tik 4–5 val. per savaitę. Tad tenka nuolat susidurti su darbuotojų kaita. Džiaugiuosi, kad daugiau nei pusė darbuotojų – mokytojų ir jų padėjėjų – turi pedagoginį išsilavinimą arba mokytojo darbo patirties. Nes daugybė liuanistinių mokyklų pasaulyje komandose turi vos po kelis pedagogus ar visai tokių neturi.

Prikalbinti ateinančius naujus žmones – vienas iš svarbiausių mano, kaip mokyklos vadovo, darbų. 90 proc. komandos – mokinių tėvai. Dalis jų turi pedagoginį išsilavinimą, dalis ne, tačiau pagrindinis kriterijus, pagal kurį atsirenku žmones, yra motyvacija dirbti. Nes kvalifikaciją galima įgyti, o be noro vargu ar pavyktų ilgam įsipareigoti.

Žinoma, naujokų neįmetam iškart vesti pamokos. Pirmiausia leidžiam apšilti kojas, padirbėti su patyrusiais mokytojais ir tik tada dirbti savarankiškai. Su vaikais nėra taip paprasta, tad neretai entuziazmas išgaruoja vos po pirmos pamokos. Ilgiau nei dvejus metus išlieka gal vienas iš dešimties pasisiūliusių padirbėti. Tad per du dešimtmečius teko pravesti turbūt daugiau nei 1000 darbo pokalbių.

2024 m. Globalios Lietuvos apdovanojimuose Lituanistinė mokykla Dubline „4 vėjai“ ir jos vadovai Arūnas ir Aušra Teišerskiai apdovanoti už jaunųjų talentų ugdymą ir lietuvių švietimo inovacijas. Organizatorių nuotr.

Vienas svarbiausių darbų - formuoti ir stiprinti komandą. Bet ne mažiau svarbu buvo sukurti ir ugdymo sistemą, pagal kurią būtų dar patogiau dirbti ir vertinti pasiekimus. 2024 m. mokyklai „4 vėjai“ įteiktas Globalios

Lietuvos apdovanojimas už jaunųjų talentų ugdymą ir lietuvių švietimo inovacijas. Kokias svarbiausias lituanistinio švietimo inovacijas išskirtumėt, ką pavyko įdiegti ir kas labiausiai pasiteisino?

Išties iš pradžių mokydavom to, ką galėdavo pasiūlyti nauji mokytojai – nuo matematikos, šachmatų iki šokių. Ko mokysis, vaikai sužinodavo tik atėję į mokyklą. Tačiau po kiek laiko sulaukėme pastabų iš tėvų, kad norėtų, jog vaikai ne tik repetuotų šventinius spektaklius, bet būtų skiriama daugiau dėmesio lietuvių kalbos mokymui.

Supratome, kad reikia metodikos, programos, ir ėmėmės pokyčių. Suskirstėme vaikus (tuo metu jau turėjome beveik 100 mokinių) grupėmis pagal amžių ir iš dalies pagal kalbinių gebėjimų lygį. Padidinome pamokų skaičių nuo 3 iki 5 per šeštadienį. Įvedėm ir mokesčių už darbą mokytojams, tad prireikė didesnių išteklių. Pokytį suplanavom prieš 2008 m. krizę, bet jis įvyko krizės metu.

Paskelbėm, kad rimčiau mokysim lietuvių kalbos, ir padidinome mokesčių tėvams. Nepaisant ekonomiškai sunkaus laikmečio, mokinių skaičius šoktelėjo. Suprasdami, kad mokymui reikalinga programa, speciali metodika, kreipėmės į Lietuvos švietimo, mokslo ir sporto ministeriją, bet ten mūsų niekas nelaukė. Tuo metu užsienyje veikiančios lituanistinės mokyklos buvo pavaldžios Tautinių mažumų ir išeivijos departamentui. Reikėjo įrodyti, kad ir pas mus vyksta kalbos mokymas, ne tik šokam, dainuojam ir Gedimino pilis paišom.

Nebuvo paprasta, bet dirbome kartu su Pasaulio Lietuvių Bendruomene (PLB). Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas buvo išskaidytas. Departamentui liko tik tautinės mažumos, o išeivijos lietuviai su visu švietimu buvo perduoti Užsienio reikalų ministerijai. Bet mes siekėm ir kontakto su švietimo sritimi. Užtruko, kol tuometinės PLB Švietimo komisijos pirmininkės Jūratės Caspersen pastangomis pasiekėm, kad lituanistinis švietimas būtų perduotas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai.

Tiesą pasakius, tai buvo tikras „airiškos sėkmės“ atvejis. Tai toks posakis, paplitęs anglakalbėse šalyse, reiškiantis kokį nors netikėtą, bet labai teigiamą atsitikimą. Lietuva tuo metu ruošėsi pirmą kartą pirmininkauti ES, buvo daug nežinios, tad lietuviai mokėsi iš anksčiau pirmininkavusios Airijos. Tuo laiku Airijoje kiekvieną savaitę lankėsi įvairiausi lietuvių politikai, per pusmetį du ar tris kartus sulaukdavom tuometinio švietimo ministro D. Pavalkio vizito. Aš buvau ir Airijos

lietuvių bendruomenės, ir PLB Švietimo komisijos pirmininkas, tad ministras pirmojo vizito metu paprašė susitikti pasikalbėti. Ministras tuomet klausė, ką gi reikėtų su mumis daryti Švietimo ministerijai prisiėmus atsakomybę už lituanistines mokyklas. Niekas Lietuvoje neturėjo patirties šioje srityje. Buvome laikomi saviveiklininkais, kurie kaip ir nesusiję su rimtu švietimu.

Susitikimo metu jaučiausi lyg laikyčiau egzaminą. Laimei, buvau pasiruošęs, atėjau turėdamas tris spausdinto teksto puslapius įvairių paaiškinimų ir pasiūlymų. Ir panašu, kad išlaikiau. Nes kitą kartą švietimo ministras jau atvyko su ministerijos kancleriu D. Numgaudžiu ir po pokalbio, kuriame dalyvavo daugiau lituanistinio švietimo entuziastų, buvo priimtas sprendimas įkurti Lituanistinio švietimo skyrių ministerijoje. Neformaliai dar Airijoje Virginijai Rinkevičienei buvo pasiūlyta tapti jo vadove ir ji sėkmingai vadovauja skyriui iki šiol.

Neilgai trukus lankiausi ministerijoje, norėjau užmegzti daugiau kontaktų. Buvome pirmoji lituanistinė mokykla, pasiprašiusi tuo metu Lietuvoje didelės naujovės – standartizuotų testų. Sulaukėm nuostabos. Nemažai Lietuvos mokyklų nelabai norėjo tų testų, o mes patys prašėm. Egzaminų centre taip pat tikslinosi, kam mums to reikia. Patikinau, jog norime pažiūrėti, koks mūsų lygis, kaip atrodom Lietuvos švietimo sistemos kontekste. Toks atsakymas tiko ir mums atsiuntė standartizuotus lietuvių kalbos testus ketvirtos ir aštuntos klasės mokiniams. Rezultatai, ypač aštuntokų, maloniai nustebino, vežiau tuos darbus parodyti į Lietuvą ir sulaukiau ne vieno klausimo, kaip mums tai pavyko. Paaiškinau, kad lituanistinė mokykla nėra privaloma, tad paauglystėje pas mus lieka motyvuoti ir gabūs mokiniai. Todėl, net ir pragyvenę Airijoje po 4-5 metus, jie pasiekė puikių rezultatų.

Taip po truputį, po žingsnelį bendravome su vis daugiau lituanistinių mokyklų Europoje ir Lietuvos švietimo politikos rengėjams pavyko parodyti, kad mūsų mokyklose irgi vyksta švietimas. Vėliau atsirado ir testai pagal kalbos lygius. Tiesa, vėl teko įrodinėti, kad lietuvių kalbos testai pagal lygius ir standartizuoti testai yra skirtingi dalykai ir abu reikalingi ir naudingi skirtingose situacijose. Nes buvo siūloma pasirinkti tik vieną iš tų dviejų.

Žinoma, kilo klausimas, pagal ką gi tos lietuvių kalbos užsienyje turėtume mokyti. Pateikiau lituanistinio švietimo integruotos programos pasiūlymą. Dabar ją naudoja dauguma lituanistinių mokyklų, bet pradžioje ir vėl teko atsakinėti į

klausimą, kam gi mums to reikia. Galiausiai buvo sukurta darbo grupė, į kurią buvo pakviesti ir keturi užsienio lietuvių atstovai, tarp jų ir aš. Žinoma, kad programą galima tobulinti, tačiau šiuo metu tai yra pagrindinis dokumentas, kuriuo remiasi dauguma Europos lituanistinių mokyklų, mokydamos vaikus lietuvių kalbos. JAV papildomai yra sukurtos kelios kitos programos.

Mūsų tikslas buvo sukurti pagrindus, kad net tik pradedančios veiklą lituanistinės mokyklos turėtų kuo remtis. Ši programa yra viena iš didžiausių inovacijų. Joje atsižvelgiama į lituanistinių mokyklų darbo laiką, taip pat nemažai dėmesio skiriama ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui. Labai svarbus pripažinimas, kad mažesnių vaikų lituanistinis ugdymas taip pat yra pedagogika. Kalbos mokymą pradėjus nuo mažumės daug lengviau pasiekti rezultatų. Jei ateina septynmetis, niekad nesimokęs kalbos, tenka lietuvių kalbos mokytis jau kaip užsienio kalbos.

Sukūrę programą, toliau siekėme lituanistinio švietimo pripažinimo Lietuvos švietimo sistemoje, reikalavome, kad programą išėję mokiniai gautų pažymėjimą, jog mokėsi lietuvių kalbos tam tikru lygiu. Džiugu, kad idėją pavyko įgyvendinti – dabar galime registruoti savo mokinius Lietuvos mokinių registre, o lituanistinių mokyklų mokinių rezultatai oficialiai pripažįstami ŠMSM.

Dar viena svarbi inovacija – galimybė įgyti formalų išsilavinimą mokytojams, kurių dauguma yra praktikai. Ir anksčiau buvo organizuojami kvalifikacijos kėlimo kursai lituanistinių mokyklų mokytojams vasarą, tačiau jie buvo skirti tik jau turintiems bakalauro išsilavinimą. O dalis mokytojų dirbo be aukštojo mokslo diplomo. Tą idėją pasiūliau ministerijai dar prieš kokius 8 metus, tad po ilgų diskusijų atsirado kelios valstybės finansuojamos programos, kurias studijuodami lituanistinių mokyklų darbuotojai gali tobulėti ir įgyti reikiamą išsilavinimą, patvirtintą diplomu, nuotoliniu būdu.

Nuo praėjusių metų rudens neįgiję aukštojo išsilavinimo darbuotojai gali pasirinkti trejų metų nuotolines pedagogikos bakalauro studijas Vilniaus kolegijoje. Turintys kitos srities bakalauro diplomą gali metus studijuoti VDU ir įgyti pedagoginę kvalifikaciją, o turintys pedagoginį išsilavinimą mokytojai kviečiami į dalyko – lietuvių kalbos ir istorijos studijas. Taip pat atsirado ir švietimo vadybos studijų programa lituanistinių mokyklų vadovams. Ji labai reikalinga, nes vadovų darbo specifiška išties skiriasi nuo mokytojų darbo.

Lituanistinio ugdymo forume Londone. Asmeninio archyvo nuotr.

Išties paminėjote esmines inovacijas – lituanistinio švietimo integruotą programą, standartizuotų testų naudojimą, ikimokyklinį ugdymą, studijų

programas mokytojams ir tapimą Lietuvos švietimo sistemos dalimi, atsiradus Lituanistinio švietimo skyriui Švietimo ministerijoje. Šie pokyčiai sustiprino ne tik Jūsų vadovaujamos mokyklos veiklą, bet ir visą lituanistinio švietimo sistemą, bent jau Europoje. Tačiau Lituanistinio švietimo forume užsiminėte, kad pokyčiai nesibaigia. Kad vaikai keičiasi ir mokiniai prieš COVID-19 pandemiją ir dabar labai skiriasi. Kokius esminius elgsenos, informacijos įsisavinimo ar kitus skirtumus pastebite ir kokių pokyčių reikėtų, kad būtų efektyviai dirbama su šiuolaikiniais mokiniais?

Svarbu keisti ne tai, ko mokom, o KAIP. Programoje numatyta, ko vaikai turi pasiekti, išmolti, kokių kompetencijų įgyti, o ten pateiktos pamokų temos yra rekomendacinio pobūdžio. Todėl pamokų planavimo lygmeniu ir vyksta visos inovacijos.

Pastebime, kad pandemija, tas dviejų metų užsidarymas turėjo psichologinį poveikį, kurio likutis vis dar jaučiamas. Taip pat stiprus vadinamosios visuotinės „ekranizacijos“ poveikis. Reikalingas ne vienas pokytis, o daugybė smulkias detales keičiančių veiksmų.

Atėjo karta, kuri nebenori, bijo kalbėti. Net sėdėdami vieni šalia kitų mieliau susirašinėja telefonu, nei kalba. Tad vienas iš pagrindinių tikslų dabar – prakalbinti mokinius, duoti jiems daugiau kalbėjimo užduočių, skatinti bendrauti gyvai. Nes kalbėjimas susijęs ir su tarimu, ir su suvokimu. Tik vaikui pasakius ką nors savais žodžiais matyti, kaip jis geba vartoti kalbą.

Prakalbinti atėjusį vaiką, kuris ką tik ištraukė galvą iš ekrano, nėra paprasta. Bet per lietuvių kalbos pamokas vaikas turi kalbėti. Kai kuriais atvejais jis tai gali padaryti nebent šeimoje, bet ten neretai vyrauja trumpa, buitinė kalba. Žinoma, yra tėvų, kurie stengiasi, dirba papildomai, deja, jų nėra dauguma. Dalis tikisi ir mano, kad išmokyti lietuvių kalbos yra mokyklos atsakomybė.

Vaikai ateina labai skirtingo kalbos lygio, tad auga mokytojų padėjėjų poreikis, kad jie dirbtų su keliais vaikais, silpniau mokančiais kalbą. Stengiamės mokinius paskirti į bendraamžių klases, nes negali aštuonmetis mokytis su darželinukais, tai neveiks. Taip pat visada primenu mokytojams, kad svarbu mokiniui surasti draugą. Vyresnis jau gali suprasti, kad ateina mokytis, mažiukai ateina dėl draugų. Jei jų neranda, greitai pasidaro nuobodu ir noro lankyti mokyklą

nebelieka. Smagu, kai mokykloje užsimezga ne tik vaikų, bet ir šeimų draugystės.

Dar vienas iššūkis - išmokyti vaikus skaityti, išlaikyti dėmesį. Pastebime, kad tą padaryti vis sunkiau. Žmonės renkasi vis trumpesnius tekstus, greičiau nusibosta ilgai skaityti. Dabar ateina karta, jau gimusi Airijoje, nuo mažumės kalbanti angliškai, tad reikia labiau akcentuoti žodyno plėtrą.

Po tiek metų darbo jaučiame, kad ne tik galime mokytis iš švietimo įstaigų Lietuvoje, bet ir patys duoti, dalintis darbo su nemokančiais kalbėti lietuviškai vaikais patirtimi. Ypač lituanistinio švietimo patirtis tapo svarbi ir vertinga, kai Lietuvoje padaugėjo imigrantų ir grįžtančių emigrantų, tad bendradarbiavimas sustiprėjo.

Maroke su Airijos lietuvių žygeivių klubu „Tipu tapu“. Asmeninio archyvo nuotr.

Pradėdami veiklą išsikėlėt ambicingą tikslą - tapti pačia geriausia mokykla, o kokią tikslą keliate dabar, praėjus dviem dešimtmečiams? Kokių dar pokyčių palinkėtumėt savo mokyklai ir lituanistinio švietimo sistemai?

Išties smagu, kad yra iniciatyvių žmonių ir kartu pavyko pakeisti visuomenės požiūrį, daug nuveikti stiprinant lituanistinio švietimo sistemą. Aktyvūs žmonės vienas kitą jau pažįsta ir visi vieningai siekiame bendro tikslo. Šiame darbe kiekvieno indėlis labai svarbus.

Šiuo metu esame etape, kai jau norime dalintis patirtimi ir inovacijomis. O inovacijos nėra kuriamos vienoje vietoje. Pernai pradėjome projektą - kuriame mokytojų tarpusavio bendradarbiavimo tinklą. Idėja gimė mūsų mokyklos komanda apsilankius Piterboro (Jungtinė Karalystė) mokykloje. Nors sulaukėme kvietimo pasidalinti patirtimi, patarimais, grįžusios mokytojos juokavo, kad dar daugiau idėjų pačios parsivežė. Vėliau sulaukėme atsakomojo vizito ir pamažu pradėjome kurti bendradarbiavimo tinklą, prie kurio kviečiame jungtis ir daugiau Europos lituanistinių mokyklų. Skatiname mokytojus dalintis patirtimi, patarimais, metodikomis, planais.

Atvykę į kitą mokyklą ir stebėdami mokytojų darbo virtuvę dažnai pamatome, ką galėtume pritaikyti savo mokyklose, ką galima pakeisti. Taip pat kyla idėjų, ką galime sukurti kartu. Nes pasakodami apie savo darbą dalies dalykų neminime, manome, kad jie savaime suprantami, o svečio, naujoko akimis tai gali atrodyti naujovė. Pastebime, kad įvairiuose kursuose ir projektuose susipažinusios mokytojos ir dabar neformaliai dalinasi gerosiomis praktikomis ir patarimais, kartais stebi vienos kitų pamokas nuotoliniu būdu. Tad norisi plėsti šį profesinį bendradarbiavimą. Ši jungtis labai svarbi.

Straipsnis spausdintas metraštyje „Pasaulio lietuvis“, 2025 metai Nr. 588.

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorių.

Žurnalą įsigyti galite [čia](#)